Ч. 7. (10.682). Львів, вівторок 12. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. — Конто почт. щад. 143.822. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. **ЗА ГРАНИЦЮ:** В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зпівн. Америці 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — **ЦІНА** ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Італія -- імперією?

Наполеонівські мрії. — Диктатура по суті і формі. — Імперіялістична щира пропаґанда.

Муссоліні мріє про славу Наполеона. Коли не на полі битви то бодай у підготовленні до її епопеї. Наполеон поклав на свою голову корону імператора, коли столочив Европу копитами свого Буцефала. Муссоліні має намір покористуватись короною як засобом звіцнення державної експанзії; спершу титул імператора, пізніше завойовування світа.

Чи хоче він бути імператором сам, чи признає це становище для теперішнього італійського короля?

Нехай цим журяться держави, яким уже сама ідея італійського цісарства не до вподоби. Муссоліні має на увазі майбутній розвиток своєї держави по лінії переможного фашизму. Про це він заявляє при кожній нагоді і з такою самою щирістю заповідає про потребу перетворення Італії в імперію. Що це значить? — питають себе сусіди, головно Анґлія та Франція. По суті Італія є вже й так імперією, коли під цим поняттям розуміти автократичну владу одної особи. Муссоліні є необмеженим володарем Італії. Йому бракує хіба імператорського титулу. Чи є він настільки себелюбним, що не може без нього жити? Европейська преса не хоче вважати його настільки наівним, щоби поза його заявою про потребу імперії не скривалось нічого більше, як красномовна чванькуватість.

Американський журналіст з „Юнайтед Прес" що, мав інтервю на цю тему з Муссолінім, звертає увагу, що тут маємо до діла зі замаскованою тактикою імперіялізму. Французький „Тан" доповнює цю думку, вказуючи на еміґраційну потребу Італії; Італія не в силі вигодувати свого населення і шукає для нього відпливу у кольоніях, які повинні бути її власними. Французькі монархісти, які гинуть за імператорським престіжем, доказують, який могутній вплив на уяву народу має свідомість приналежности до імперії; адже завданням імперії є вічно поширюватись.

Ген. секретар фашистівської партії Фаріначчі заявив уже 14-го грудня у Ліворні, що до кінця року (за два тижні!) вся Італія буде фашистівська. Все, що до цього потрібне вже зроблено: сконфіскували мастки „втікачів" перед фашизмом, закупили або припинили всю опозиційну пресу. Чи фашистівська преса не повторяла єго лавів, що Італія має право до Тридента з Трієстом, до італійських міст у Швайцарії та на французькій Рівієрі і... до всього того, що треба державі, щоби була імперією на взразок справжніх імперій?

Італія хоче піти слідами німецької імперії. Швайцарський уряд затривожений пропаґандою „Памятинського Т-ва", яке навчає італійських дітей у Швайцарії, що вони належать до Італії. А Франції не дуже до вподоби, коли вона бачить атляси з містами Рівієри від Ментони до Ніцци, які означені як приналежні до Італії. Потішає їх хіба те, що сама назва „імперії" не творить ще з держави імперії. Коли імператором стане італійський король, він не завсіди матиме при собі Муссолінія. Колиж ним стане Муссоліні, можна сумніватись, чи йому вдасться забезпечити свій престол такими самими насліднинами. А проте його щирість каже призадуматись сусіднім державам. Той сам Муссоліні, який недавно підписав льокарнський договір говорить зовсім голосно, не загикуючись, про підбій територій, які можна здобути тільки зброєю. І проповідує політичну евангелію зовсім суперечну з льокарнськими ідеалами.

Не диво, що Чемберлен на запит Муссолінія в Рапальо, чи Англія не потрібувала би помочі Італії в кольоніяльній політиці, відповів якоюсь з дипльоматичною загальною фразою, закривши себе імовірно клубами диму з папіроси.

Радянська Україна.

Фізична культура на Україні.

На засіданні т. зв. Вищої Ради фізкультури при ВУЦВК-ті застановлялися над підсумками праці на протязі минулого року. З виголошеного звіту виходить, що в 1925 р. було 903 гуртки і 70 тисячів членів фізично-культурних установ, а з кінцем 1925 р. є 1,375 гуртків і 373 тисячі членів. Щодо свого соціяльного походження то між членами тих організацій є 46 відс. робітників, 23 відс. селян, 25 відс. урядовців і 6 відс. військових службовиків. З них партійних 6 відс. і членів комсомолу 25 відс. В усіх організаціях є 61 відс. мущин і 39 відс. жінок. Науково-навчальний комітет розвинув значну роботу в справі фізичного оздоровлення на наукових підставах. Замість старого індивідуального „однобокого спортменства" запанував принціп масової фізичної культури та масових, колективних досягнень. Велику ролю в тій праці відграє лікарська контроля. „Фізкультурників" обслугують лікарсько-атропометричні пункти, що їх тепер є 40. Комітет підготовив програму перших всеукраїнських змагань водяного спорту, коротко-термінових курсів плавання та окружних спартакіяд. Серіозну увагу звернув на стрілковий спорт, що останніми часами дуже розвинувся. Нині є 14 окружних стрілкових комітетів, 82 гуртків і 10 стрільниць. Живо працювала і шахова секція, що вислала своїх представників на всесоюзні шахові змагання. При Вищій Раді фізкультури був будинок для проводження наукової перевірки систем і методів фізичного спорту та впливу родів спорту на організм. На протязі року будинок перепустив через лабораторію і кабінети 2500 дітей. Для популяризації фізично-культурного знання Вища Рада видає 6 видань „Бібліотечки фізкультури". Журнал „Вестнік физической культури" розходиться в 100 тисячах примірників. В минулому році скріпили звязки і взаємовідносини українських установ з „Червоним Спортінтерном". Поїздка української футбольної дружини до Німеччини мала велике значіння для закріплення звязків між спортовими організаціями Радянського Союзу та Німеччини. Червоний Спортінтерн надав українській дружині за цю поїздку прапор і назву „Першої футбольної дружини ім. Червоного Спортінтерну". На протязі останнього року помітне було обниження футбольоманії. Натомісць поширилося „гендбол", „баскетбол" і городки.
(„Вісти").

Новий памятник Леніна в Китаї.

Президія міської ради Києва рішила відкрити в хуторі Грушки памятник для Леніна з нагоди 20-тиліття революції з 1905 р. та в память революційних подій з тогож року, що мали місце в названому хуторі. („Вісти").

Електрифікація шахт у Донбасі.

Донецький вугляний трест приступає в цьому році до електрифікації деяких шахт, а перш за все антрацитових районів. До цього примусили трест обставини, що вимагають побільшення кількости вугілля. Трест закупив за кордоном уже потрібне знаряддя для проведення електрифікації. Для початкових робіт буде використана Штерівська електростація. Насамперед буде зелектрифікованих 17 шахт, при чому самі роботи коштуватимуть 2 і пів міліона карбованців. Потім прийде електрифікація дальших 14 шахт. Уся електрифікаційна праця Вугляного Тресту коштуватиме в цьому році 14.190.000 карбованців. („Вісти")

Жіночий зїзд.

В Харкові відбувся в останніх днях грудня 1925 р. жіночий зїзд харківської округи. В зїзді брали участь робітниці та селянки. Всіх учасниць зїзду було 375, а з них більшість таких, що брали участь у зїзді перший раз. Це свідчило би про великий зріст активности серед жіноцтва. („Вісти")

Сільські товариства Взаємодопомоги.

Сільські товариства Взаємодопомоги ввійшли в життя на селі з ініціятиви уряду рівночасно з введенням нової економічної політики (неп). Спершу мали вони за завдання допомагати воєнним інвалідам, родинам червоноармійців і знесиленому господарству. Отже первісна їх мета мала причинитися до відтягнення держави від налагних тягарів. Одначе скоро переконалася радвлада, що цього завдання Сільські Товариства Взаємодопомоги не витримають. На основі постанов 13 партійного зїзду КП(б)У і 8-ї всеукраїнської партійної конференції завдання тих товариств цілковито змінилися. Вони мали охопити все незаможне і середняцьке селянство та організувати для них взаємодопомогу. Сільські Товариства Взаємодопомоги стали масовими організаціями селянства громадського характеру. З перетворенням комітетів незаможних селян у чисто-станові селянські організації для бідноти і середняків стали вони цілком подібними у своїх завданнях до Сільських Товариств Взаємодопомоги. Таким чином на селі стало дві установи, вправді не з однаковими традиціями, але з однаковими завданнями. Одна й друга мають працювати над економічним піднесенням біднацького і середняцького господарства та зближенням до себе обох тих сільських типів. Сільські Тов-а Взаємодопомоги підлягають Комісаріятові Соціяльного обезпечення. При цьому останньому є охрема т. зв. Центральна Селянська Секція Взаємодопомоги. З ініціятиви цієї секції почався в Харкові в останніх днях грудня Всеукраїнський Зїзд делегатів названих товариств. З рефератів, виголошених на зїзді видно, що товариства розвиваються слабо, а влада намагається їх за всяку ціну оживити. На зїзді, як і всюди лунає клич „боротьби з глитаєм куркулем)". („Вісти").

По широкому світі.

Муссоліні підготовляє переговори з Ватиканом, щоби наладнати його взаємини з урядом. Папа мав би стати власником папської палати і ще иншої, де був би повним сувереном.

Президент Китаю зрікся офіціяльно свого становища, передавши владу в руки кабінету.

Анґлія приготовляє збільшення фльоти на Середземнім Морі.

Зєдинені Держави будують найбільший у світі металевий бальон для торговельних цілей. На протязі двох годин можна його буде перетворити на воєнний.

Консулем СРСР. у Льондоні призначено радянського агента з Канаді Язикова.

СРСР. візьме участь у працях Ліґи Націй, а саме: комісії, що рішатиме справу приватних прав у плавбі на ріках

Red. czas. „Dilo" Pr. 5/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Diło" Nr. 2 (10.677) z dnia 2. stycznia 1926 r. pod tytułem: 1) „Pro bukowynśku atmosferu" a) między słowami: to bujanś... a słowami: ne wyjde, b) między słowami ascio „nasz"... a słowami: obmezłojuteia „zidnym", c) między słowami: na czužij czużynyci... a słowami: W kinci zaznaczujemo. 2) W artykule pod tytułem: „Bez zasłony" a między słowami: wdumczywyj prumadisnyk... a słowami: jakyj że toj b) między słowami: oswiczenoho kulturnoho... a słowami: Taż prezydent, c) między słowami demoralizacji selan... a słowami: Starosta, jak każe, d) od słów: Samsuja twiwskych... do końca tego artykułu zawiera znamiona ad 1) c) zbrodni z § 65 a) ustawy karnej, ad 1) a) b) występku z § 302 ust. k., ad 2) występku z § 300 ust. k. uznał dokonaną w dniu 1. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. o. Lwów dnia 4. stycznia 1926 r.
Hawel.

НАДІСЛАНЕ.

КАВАРНЯ РЕСТАВРАЦІЯ
„REPUBLIQUE"
повідомляє Панів Гостей, що 13. січня н. р. уряджує великий

МАЛАНЧИН ВЕЧІР

Каварня буде відкритою через цілу ніч. Гратиме знаменита симфонічна оркестра зі славнозвісною скрипачкою Вареску.

Для Українського Товариства уділюється каварняний льокаль для уряджения сербатки безплатно. *З пов. Заряд.* 1071 1-1

вогі і дуже змістові звіти з діяльности товариства, які треба б хіба навести в цілости, щоби представити вірний образ праці Головного Виділу. На жаль, мусимо обмежитися підкресленням лише кількох найважніших точок, які вказують головні напрямки діяльности „Союзу Українок".

Звіт організаційної секції був не лише біляисом її інтензивної праці за останній рік, але давав також цінні інформації про стан організації в цілім краю. З нього ми довідалися, що „Союз Українок" обеймає сьогодня 52 жіночих товариств, — з того 23 філії, 7 кружків, инші це окремі статутові жіночі організації, які признали „Союз Українок" своєю централею. За останній рік стан організації збільшився 16-ма новими філіями (в Старім Самборі, Косові, Белзі, Радехові, Сокалі, Турці, Калуші, Городенці, Бережанах, Бучачі, Товмачі, Долині, Самборі, Перемишлянах, Збороні і Сяноці) і 4 нові кружки (Борислав, Левандівка, Помонети, Озеряни). Організаційна секція піддержувала звязок з повітовими товариствами обіжниками, уляджуванням зїзду голов і нарадами делегаток та висилкою делегаток на провінцію. На протязі року вислано 7 обіжників, полагоджено 800 письм в організаційних справах, покликано до життя при організаційній секції окремий комітет для організації жіноцтва львівського повіту і передмість Львова. До оживлення організаційного руху незвичайно причинилася поїздка делегаток Головного Виділу на збори, сходини і віча, уладжувані філіями „Союзу Українок". Таких поїздок було в останньому році 23. Організаційна секція — ідучи назустріч домаганням філій і наших селянських жіночих мас — зорганізувала весною м. р. тримісячний курс інструкторок до ведення курсів крою і шиття та організаційної праці на селі. Також в кільканалцятьох філіях відбулися господарські курси (м. и. дуже гарно поставлений курс для інструкторок в Перемишлі і більший господарський курс в Коломиї), що є найкращим доказом дуже відрадної зміни напрямку діяльности наших провінціональних жіночих організацій. До недавна вони мали характер переважно гуманітарний і товарисько-забавовий, то тепер вони ведуть працю головно в напрямі просвітнім економічнім. Як гарні зразки цього рода праці замітити на першому місці видавання жіночим кружком в Коломиї популярної ґазети для жіноцтва п. з. „Жіноча Доля" і уладження в минулому місяці великого повітового віча товариством в Стрию.

Рівнобіжно з працею над організацією жіноцтва в краю йшли змагання Головного Виділу над збереженням і закріпленням за українським жіноцтвом його становища на міжнародній арені. Через свою секцію міжнародніх звязків „Союз Українок" стоїть постійно в звязку з двома міжнародніми жіночими організаціями, — а саме з Інтернац. Жіночою Радою і Інтернац. Союзом для громадянських прав жінки. Як великий успіх в біжучих останніх місяців слід підкреслити міжнар. конгрес у Вашинґтоні в травні м. р., на якому уратовано загрожену участь Українок в Міжнародній Жіночій Раді.

Просвітна референтка Головного Виділу піддержувала звязок з виділом „Просвіти", розсилала до повітових товариств відповідні обіжники і квестіонарі в справі праці на селі в читальнях „Просвіти". Крім цього просвітна секція дбала за бібліотеку (м. и. закуплено книжки зі спадщини Наталії Кобринської), передплачувала жіночі журнали і устроїла для львівського жіноцтва низку рефератів. Секція товариства уладжувала товариські сходини, дбала за домівку й інвентар товариства.

Після звіту касового і контрольної комісії розвинулася оживлена дискусія, яка торкалася головно справи преси, справи підготовлення інструкторок до ведення господарських і освітніх курсів по селах, дальше піднесено справу курсів для провідниць діточих садків по селах, справу бюра посередництва праці, потребу співпраці з „Трудом" над організацією курсів крою і шиття і т. и. На внесення п. Савицької збори порішили передати пресовий фонд „Союза Українок" „Жіночій Долі".

Після уділення давному виділові на внесення контрольної комісії абсолюторії, приступлено до виборів нового Головного Виділу. Тому, що дотеперішня голова, п-ні Шепарович, відмовилася приняти вибір, — вибрано головою п. Марію Донцову. В склад виділу увійшли: пп. О. Шепарович, М. Рудницька, М. Мриціона, М. Струтинська, І. Макухівна, Пелеська, Коцтунюкова і Завадська.

Заступницями виділових вибрано: Шалкову, Маліґнакову і Майковську. В склад контрольної комісії увійшли: пп. Будзиновська, Стефанівська і Сієрська.

Мі-ру.

Всячина.

Визначні чужинці, що повмирали в 1925 р. Понятти „визначних" людей є змінне як людська слава. Прочитаємо нині некрольоґ про славного чоловіка, а минає кілька місяців і лишається тільки спомин прізвища. І це іноди важко пригадати. Свіжість спомину не залежить від величини людини. Найлекше згадуємо близьких, тих, яких ми знали найкраще за життя. А за життя так мало з нас знає славних людей! Адже ця слава не починає здебільша зростати від моменту смерти? Та як стежити за зростом імен у чужих країнах, яких життя здебільша далеке? Наводимо тут прізвища визначних людей, яким часописи присвячували довші та менші некрольоґи, відповідно до краю. Є між ними тільки місцеві слави та проминаючі. Инші, дарма, що не всім відомі, належать до величин, які що но зростатимуть згодом. Кождий з читачів, нехай перевірить скільки з наведених імен йому більше або менше відомих. Переказуємо їх у хронольогічнім порядку їх смерти. Померли в 1925 р.: Проф. Жан Берґоніє, французький учений. Генерал Куропаткин, герой японської війни. Китайський провідник Сун-Ят-Сен. Шведський премієр, соціяліст Брантинґ. Президент німецької республики Фридр. Еберт. Бувш. голова російського тимчасового уряду князь Юрій Львов. Аркадій Аверченко. Міністр закордонних справ Англії льорд Керзон. Патріярх Тихон. Перський шах Магомед Алі. Борис Савінков. Англ. маршал Френч. Історик рос. літератури Михайло Котляревський. Франц. письменник Пєр Люї. Французький астроном Камиль Флямаріон. Один з найбільших французьких акторів Люсіен Гітрі. Америк. сенатор Ля Фолет, кандидат на президента Зед. Держав. Уіліям Браян, амер. діяч, головний обвинитель у „малпячім процесі". Бувш. голова III-ї Думи Микола Хомяков. Визначний нім. математик Фелікс Кляйн, бувш. ректор берлинського університету. Німецький різьбар Мах Візе. Евґеній Пео, ген. довголітній секр. франц. парлям нту. Латиньський мін. закорд. справ Месеович. Бувш. премієр міністрів і головний делеґат Франції до Ліґи Націй Рене Вівіяні. Нім. композитор Лео Фаль. Англійський учений Франціс Дарвін. Французький дипльомат та письменник Леон Буржуа. Чеський поет Франц Кваплль. Комісар військових справ у СРСР Фрунзе. Англійська королева-мати Олександра. Провідник еспан. консерватистів Маура. Княжна Монако.

Нова песа Метерлінка. Моріс Метерлінк написав нову песу з життя російських еміґрантів п. з. „Нещастя минає". Це перша наскрізь реалістична песа Метерлінка. Ось короткий її зміст: бувший провідник монархістів ген. Билінський утік після перевороту з Росії до фінського міста з дочкою Сонею. Одного дня находять його вбитим у власнім саді. Підозріння паде на на російських еміґрантів, його партійних ворогів. В дійсности Билінського вбив член фінського національного революційного союзу Аксель. Аксель є любком його дочки Соні. Раніше в ньому кохалась її приятелька Таня, яка згодом лишилась тільки другом Акселя. Фінська жандармерія шукає раз за революціонерами і окружає дім ґенерала. Таня ховає Акселя в кімнаті Соні, пересвідчена, що там нікого не будуть шукати. Жандармерія відходить. Аксель покидаючи кімнату ґенерала, зустрічається в саді з ген. Билінським і у власній обороні застрілює його. Аксель хоче сказати всю правду Соні, але Таня відводить його від цього наміру. Таня має на нього великий поміткчний вплив. Тимчасом і в ній прокидається давне почування до Акселя. Тоді вона виявляє Соні всю правду і загрожує, що виявить на поліції імення вбійника. Перед слідчим судцею відгривається сцена, як Таня має пізнати вбійника. Арештований Аксель стає перед нею і вона заявляє, що це він стріляв до ґенерала. Та одночасно поліція найшла револьвер яким виконали атентат. Він поржавілий себто мусів лежати під голим небом. Таня з жахом стверджує, що це той револьвер, який вона викрала зі столика Соні а згодом згубила. Соня зі свого боку приготовляється до стрічі з Акселем, узявши револьвер свого батька. Вона має намір покінчити самогубством, але її випереджує Таня, застрілившись цим самим револьвером, крадькома викравши його своїй приятельці. Акселя суд звільняє, тому, що стріляв до ґенерала у власній обороні. Тут кінчиться драма. Аксель зможе одружитись з Сонею. Її любов до нього переможе почування жалю до нього як до вбійника її батька.

Ізадора Дункан і Есенін. Визначний російський поет Сергій Есенін, що недавно скінчив самогубством оженився минулого року з відомою „зорею" балету Ізадорою Дункан, яка приїхала на довший час до Москви, захоплена новим російським мистецтвом танцю та театру. Це подружжя було звичайним непорозумінням пари химерних людей. Есенін був тридцятьвісімлітнім мущиною, а Дункан могла бути його мамою. Негайно по шлюбі почались між ними сварки, які доходили не тільки до відома всіх сусідів та всього міста, але й до репортерів великих газет, ласих на такі сензації. При одній суперечці Есенін попав у таку лють, що знищив усю обстанову своєї жінки, в аристократичнім готелі Крійон. Може й не дивно, що ці непорозуміння були такі часті, коли Есенін володів тільки російською мовою, саме тою, з якої Дункан не розуміла ні слова. У першій добі знайомости вони мусіли користуватись тільки жестами. А жест занадто енерґійний поневолі веде до бійки. Есенін складав собі сам мову порозуміння з жінкою, створений „волапік" французько-англійських слів, в яких орієнтувалась тільки сама Дункан. Есенінова лекше було мабуть розуміти артистку, яка все своє життя присвятила мистецтву висловлювати свої найглибші почування тільки рухами. „Таймс" подає з нагоди смерти Есеніна веселий зразок мови, якої він вживав. Коли одного разу на нього найшла меланхолія, він вислав до своєї жінки телеграму з двома словами „Me browning" (Мені бравнінґ). Ніхто не міг второпати, що це значить. Деякі гадали, що Есенін домагається присилки йому творів анґлійського поета Бравнінґа. Тільки Дункан зрозуміла, що Есенін погрожує самогубством, не вперше і не в останнє. Есенін убив себе багато пізніше, розійшовшись з Дункан і згинув не від бравнінґа, а повісився на рурі від печі, перерізавши собі жили. Це не було дуже поетичне. Поетична фантазія була тільки в тім, що він ще перед смертю написав прощального листа кровю з розрізаних жил.

Гумор за гроші. Льондонські часописи які принесли інформації про деякі закулісові тайни світової виставки в Уемблі, мусіли розчарувати чимало чужинців. У першім місці це тайна про міліоновий дефіцит цього підприємства. Та грошевий недобір є нічим у порівнанні з иншим недобором, на який усі чужинці жалуються в Льондоні: браком веселости. Виявляється, що всі превеселі оклики, крики, свисти та пристрасний рух у відділі розривок в Уемблі — були грубо оплачувані. Анґлійці ніколи прилюдно не реготуться і не виявляють своїх радощів. Тому й в Уемблі не мало бути приємного настрою. Щоби цей настрій створити, управа виставки найняла сотки людей, які постійно мали „робити рух", веселе обличчя і складати тисячі доказів свого вдоволення. Бо анґлійська публика, сама, цього ніколи не робить. Навіть тоді, коли справді є весела. Щасливий нарід, який вміє панувати над своєю радістю і який розуміє настільки вартість гумору, що платить за сам його прояв назверх.

Перебільшений страх перед титулами. В Австрії скасували шляхоцькі титули, а тим самим щез почесний а приємний додаток перед прізвищем „von". „Von" вільно додавати собі тільки тоді, коли власник кладе його в скобки, що означає тоді „бувший шляхтич". З огляду на те, що більшість колишніх шляхтичів не хоче бути тепер ними у скобках, „von" пропускають. Та страх перед цим „von" іде так далеко, що в пресі можна врядигоди запримітити пропущення його навіть там, де воно не є ознакою шляхоцтва, а означає попросту походження міста. Недавно один часопис писав: Sonnegesang des Franz Assisi", гадаючи мабуть, що бідний італійський святий був також шляхтичем і нині цей титул утратив. З такою самою льоґікою треба би писати „Jungfrau Orlean".

Соломоновий присуд. У Римі помер 80-літній ґраф Беннічеллі, відомий чудак, якого знала вся вулиця. На протязі довгих літ він виїздив щодня своєю каретою запряженою в шість коней і за ним бігали радісно вуличні хлопці та викрикували в злобі міські візники. З нагоди його смерти оповідають італійські часописи таку історію: Одного разу Беннічеллі попав у суперечку з одним візником і вдарив його в лице. Це і подав його в суд і судця присудив ґрафа на 50 лірів кари. Ґраф добув новісенький 100-лировий банкнот і поклав мовчки на стіл. Та ніхто не міг змінати грошей. Це були ще часи, коли 100 лірів не ходили так легко по світі. Тоді ґраф каже „Фа ніенте" (нічого не шкодить) і дав візникові тут-же вдруге поличник, кажучи „у такий спосіб мій рахунок вирівнаний".

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Міткевича.

Рава руська. Саля „Сокола".

12.І. „Маруся Богуславка".
13.І. „Лісова пісня".
14.І. „Ніч під Івана Купала".
15.І. „Чорна пантера і білий медвідь".

13—?

IV. Звичайні Загальні Збори Українського кр. Тов-а опіки над інвалідами відбудуться дня 15. І. 1926 в бібліот. салі Тов-а „Просвіта" у Львові, Ринок 10, II. пов. Початок год 5. попол. 1074 1-1

Адміністрація Українського Наддніпрянського театру під дир. Н. Бойко, з днем 20. XII. 1925 р. подає до відома новий склад трупи, під режісурою відомого режісера українських театрів Миколи Комаровського а саме: пані Абрамчукова, Бойко, Істомін, Комаровська, Карпінська, Лапова, Михайлів, Матійчукова, Ціліна і Ячишкова. Пп.: Абрамчук, Волощук, Ґоуниальд, Іванчук-Процеїт, Комаровський, Коніневський, Корденко, Куліш, Карел, Кавлій, Ларов Михайлів, Плевіцький, Слюсаренко, Януменко і др. — З приїздом п. Комаровського трупа набула новий репертуар, а також власні спеціяльні декорації та костюми історичні, народні, козацькі, польські, циганські, гішпанські, турецькі і др. — *Адміністратор І. Слюсаренко.* 1065 2-3

Дрібні оголошення.

СПЕЦЕВА д-ра Святия приступає до будови деревяної церкви. П. Т. інжінери і підприємці зволять свої оферти зголосити до Уряду громадського. 1054 2-4

МІД патоку, власної пасіки чистий, правдивий без домішки під ґарантією в 5 кґ. бляшанках оплачено по ціні 16.25 зол. висилає Евген Білинський, Збараж. 1986-9

САНОЧКИ для дітей і дорослих по конкуренційних цінах, також печі, маґлі, ваги, знаряддя, шпильки, паси, ґурти, посторонки, папа. И ШУМАН, Львів, вул. Красільчих 18 а. 879 12—15

ПОТРІБНА на село інтеліґентна женщина середніх літ, здорова, енерґічна, котра добре розумілась би на кухні, до запасу дому і ведення домашнього господарства у старого, самітного священика. Зголошення з умовами до уряду парохіяльного в Михалевичах п. Дрогобич. 1069 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг ушей, носа, горла і гортанки **Д-р Зонненшайн Бернард** Львів, Академічна 14. тел. 2-5, ординує від 11—1 і від 3—5 1073 1—5

Специяліст скірно-венер. недуг вул. Трибунальська 4. **Д-р ЛЕВЕНГЕК** біля Ринку (Тел. 48—11) орд. від 8—9 і 12—5. 1052 2-5

Дентистичне заведення

Д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/ІІ.

Пльомбування й виривання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнти з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПП. урядовцям та студентам значна знижка. 1020 5—5

НА ПРОПУКЛИНУ

Заведення М. Фрайліха

специяліста і винахідника патентованих бандажів на руптуру для мущин, жінок і дітей, при помочі яких сотки людей, навіть в найбільше застарілих случаях виратовано, приймає щоденно від 9-ої рано до 6-ої вечір

у Львові, Городецька 35.

Фірма та істнує більше як 60 літ заскала собі похвалу і признання не лише в краю, але і закордоном. Доказом чого золоті медалі, почесний докторат, дипльоми як також листи з подяками від високо визначних осіб, священиків і офіцерів та здобула собі заслужено перше місце в світі в тім заводі. 1063 2—2

МАТЕРІЯЛИ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНІ

як також жарівки, по фабричних цінах доставляє фірма

Б ПАНЦЕР, Львів, Коперника 17.

1087 2—2

Загальні Збори

Українського спортового Тов-а „Україна"

будуть дня 17. січня 1926 у Львові в домівці при вул. Супіньского 23.

Порядок:

1. Відчитання протоколу. 2. Звіт виділу. 3. Звіт пров. комісії. 4. Вибір нового виділу. 5. Внески й запити. — Львів дня 3. січня 1926 р. 1072 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Иосифа. Крім цього був рід Віндішгреців посвоячений з родами Аверсперґів, Аппоніх, Льобковіців, князів мекленбурських і инших найзнатніщих не тільки австрійсько-мадярських, але й взагалі европейських родів. Дід Людвіка Віндішгреца «славився здавленням повстань у 1848 р. Його заслугою було здавлення мадярського повстання. Віндішгреци визначалися безвастережною вірністю для детронізованої династії. Людвік Віндішгрец був перед розпадом Австро-Мадярщини останнім міністром харчування. На тому становищі мав він скандальну історію за спроневірення значних грошових сум. В 1918 р. по перевороті почав він поклонятися революції. Його були прозвали навіть „червоним князем". Одначе скоро вернув він до родинних монархічних традицій та став знов найвірніщим приятелем здетронізованого Карла. Він спровадив був на свої кошти Карла на Мадярщину та спробував невдалого монархічного перевороту. На цілі реставрації монархії витрачував Віндішгрец величезні суми.

Слідство виявило, що фальшовані банкноти друкувалися в державному картографічному інституті, на чолі якого стояв б. премієр міністрів граф Павло Телекі. На чолі другої державної друкарні, де робилися банкноти, стояв знов ген. Лясковіч. Всіх робітників і директорів одної та другої друкарні арештовано. Французькі знавці ствердили, що банкноти були так добре підроблені, що мусіли їх виконувати знавці в спеціальних друкарнях. А таких друкарень на Мадярщині є заледви дві: державна друкарня банкнотів і друкарня картографічного інституту. При ревізії, доконаній в обидвох друкарнях, найдено готові плити для відбитки трьох тисячів штук 1000-франкових банкнотів. До обох друкарень мали вступ тільки найвищі урядники і штабові офіцери.

В цілому культурному світі панує зрозуміле обурення проти скандальних вчинків мадярських „ідейних" магнатів, що намагалися на горах фальшивих грошей будувати на Мадярщині монархію. Фальшиві франки виплачували мадярські монархісти і ексцісаревій Зиті. Відкриття цілої скандальної афери матиме дуже сумні політичні наслідки для Мадярщини. Деякі газети інформують, що якби своєчасно не розкрито афери, то на Рідзво було би прийшло на Мадярщині до монархічного перевороту. Та якби там не було, то фальшування банкнотів мадярською аристократією кидає страшне світло на її моральний розклад та деправацію.

Теперішній премієр гр. Бетлен рішив провести основне слідство та виснити справу всесторонно без огляду на її політичні наслідки. Дуже можливо, що не зважаючи на свою рішучість Бетленові прийдеться вже в найблищому часі уступити тому, бо політичне значіння вмішаних в історію одиниць є таке велике, що в їх компромітацію мусить скомпромітуватися і уряд.

З польських справ.

Проф. Кеммерер, американський фінансовий знавець, заявляє в пресі, що всі погляди передавані часописами від його імени є неправдивими, бо про фінансові справи Польщі він не висловлював їх нікому. Він уже виїхав з Варшави.

Раковський, амбасадор С.Р.С.Р. у Парижі, задержиться в переїзді до Москви у Варшаві, щоби поровуміти з визначними польськими політиками.

На прогульку до С. Р. С. Р. виїхало 10 соймових послів: Бриль, Перак та Сіха (хлоп. союза), Фідеревич та Восвідський (независ. хлоп. партія), Єремич (Білорус), Антін Васильчук (поданий як „дикий"), Ревумек (Німець), Гельман („дикий") Дідух (група Оконя), Мітла (група Терашкевича), сен. Гашинський (клюб праці). Подорож тріватиме 10 днів.

Мін. військових справ, ген. Желіговський, мабуть хутко покине своє становище. На його місце є вже кандидати: ген. Осінський і пос. Медзінський.

Мініство [illegible] **бу** хоче зменшити свій буджет на цей рік на 500 міл. зол. менше.

Міжпарляментарна Рада Міністрів, що заступає Політичний Комітет, збирається для вирішення внеску посла Морачевського, щоби поіменувати марш. Пілсудського шефом генер. штабу. Вшехпольський клюб, що ставиться вороже до цієї думки і мін. Ст. Грабський, що виступає як „парляментар" у цій справі находиться у прикрій ситуації.

Наша творчість в кооперації.

З початком 1921 року були вже всі передумови до повоєнної праці в кооперації. Провідники у Львові бачили вже тоді лінію дальших можливостей на цьому полі; організаційна й ревізійна централя — Союз ревізійний — вже був розпочав діяльність; вернули давні робітники з фронтів, з неволі, з таборів. Руїна довкруги, яку застали, змушувала в забудовуватися. Тоді появився також польський кооперативний закон. Він давав можливість боротьби з функціонарями адміністрації на місцях за право праці в кооперації.

За нами дійсно 5 літ повоєнної кооперативної роботи. А що створено за той час?

Нараховуємо в кооперативах до 200 тисяч осіб, це є до 40.000 родин. А є в Польщі українських родин поверх півтора міліона. Отже не більше, як одна сорокова частина українських родин злучена в своїх кооп. установах.

Під маєтковим оглядом всі наші кооперативи не виказують більше, ніж 200.000 амер. долярів. А перед війною сама наша кредитова кооперація мала на маєткові поверх півтора міліона амер. долярів.

Число кооператив тепер велике. Всіх нараховуємо до 1.800. Сам Ревізійний Союз кореспондує з числом 1700. Вже належить до нього 1100. Отже майже в кожній третій українській громаді під Польщею є кооператива. Ми взяли рекорд в Польщі що до числа кооператив. Підкреслює це польська й закордонна статистика.

Напевно півтора міліона ам. долярів річно торгують вже наші кооперативи. На голову випадає не більше 21 центів. З того має загал річно на чистому зискові бодай 5 прц., то є 75.000 ам. долярів. А при кожній кооперативі платна бодай одна особа, — разом є біля 2000 осіб в українській кооперації, що є незалежні від нікого другого, а тільки від своїх. Між ними деякі з університетською освітою, кількадесять з середньою, найбільше бідних селян-хліборобів, що працюють як склепарі й молочарі. Платня їм всім є також нашим національним зиском.

Відносно внутрішньої розбудови кооперації доверщено багато. Створено до 30 організацій другого ступня, які є повітовими гуртівнями та інструкторами-учителями низової кооперації. Є і Центросоюз — Союз Союзів, який наладнав співпрацю з тими, що мають довголітній досвід — з робітниками 40-літньої „Народньої Торговлі".

Кредитова кооперація повно працює на верщках, а внизі її будівля ледве животіє. Вся вона виказує дуже мізерні числа, які нема-що порівнувати з довоєнними часами.

Збут продуктів села ледве помітний.

Достава селові помічних погноїв, хліборобських машин, будівельного матеріялу майже ніяка.

Кооператори-молочарі рахують, що вже перероблюємо річно 7 і пів міліонів літрів молока на 300.000 кільограмів масла. Стан близький передвоєнному.

Збут худоби... Учимося налагоджувати його без державної допомоги. Віденський Союз наладнав взаємовідносини з живими загланичними фірмами, останніми часами навіть урухомлено електричну масарню у Львові. Учимося... Учаться лікари бойниці, а найбільш інтересовані, а самі продуценти поза скобками цеї організації. *Двох-трьох* наших приватних підприємців і *багато* чужих підприємців відбирають від наших продуцентів худобу, птицю, яйця...

Для перепродажі льняних і конопляних продуктів є акційна спілка „Полотно" — вже в руках кооперації: фабрика мила „Мута" також співпрацює з нами. Вже виявляється бажання творити власні продукційні підприємства. Та ще їх нема. Нема ні млинів, ні горалень, ні фабрики дріжджів, ні перерібки овочів на вина, повила, мармоляди, — тощо.

От і все!

Були трудноші та були й спонтанні умови. Адміністрація робила труднощі. Ті труднощі описано на франц. мові й представлено на світовому кооперативному конґресі. Всі делегати протестували проти такої польської практики і цей протест передав Міжнародній Кооперативний Союз польському правительству. — Не було валюти, нема стабілізованої валюти. Чи економічні організації можуть розвиватися, коли в державі так лихо наладнані фінанси? — Та все була повоєнна свідомість тяжкого нашого положення, а все наше громадське життя, всі умови, в яких живемо, кричали й кричуть: *„Ви, всіми опущені, лише в самопомочі ваш ратунок"!* І це додатний чинник для розвитку кооперації. — Та й більше, ніж перед війною, є всюди рухливіших одиниць. Війна й учила. Всюди лекше за склепаря, за провідника, за такого, що може навчитися кооперації. Отже училися кооперації і ті з університетською освітою — і ті з середньою, і ті з мінімальною. Учимося далій. Можливість учитися кооперації — це *найреальніший наш повоєнний добуток.* Багато вже дещо уміє. Мало учимо масу. Популярної кооперативної літератури майже нема. Централі її не створили. Й не творять. Якже навчуться кооперації *всі?* Ті з вищою освітою скористають з чужих літератур — німецької, польської, російської, а маса ні. І то лихо і через те незабезпечене будуче. Найгірше на українських землях був. Росії. Там кооператив майже нема, ні нема ніякої кооп. свідомости.

Малі реальні добутки? Хто кине каменем на робітників за те? Ті, що працювали з нами — напевно ні! Було так дуже багато труднощів від чужих і, головно, від своїх... Є багато труднощів. І недовго по війні тої кооперативної праці. А маса тяжка. Сказати по правді, — число кооператив у нас це не свідоцтво, що маса бажає будувати *самопомічні* установи всім знанням, всею можливістю, уперто, завзято. Ні, маса бажає мати якусь свою економічну установу, бо може — хто його зна, що може бути — „капне якась ласка, десь з гори від багатших". Так всюди хліборобська маса будувала установи. А тієї упертости, завзятости, щоби лишень самопомічно йти вперед, нема у нашого загалу. Бож це не міський, рухливий, упертий пролетаріят — той наш загал.

Отже учимося.. Учимося самі, учимо загал і дальше бажаємо учитися. Може колись навчимося і це всі будуть бачити на числах злучених в кооперації господарств, на маєткові кооператив, на величавих оборотах, на продукційних установах, які створимо. Може й будуть *колись* бачити... *А. Гаврилко.*

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Світочне число „Шпигуна" [illegible] за передрук статті „У. Н. Д. О. і його завдання", за три місця статті „За один рік" 60 [illegible] статті „Внутрішні тривалі [illegible]."

— **Катастрофи.** В Англії [illegible] повенева катастрофа [illegible] з 1894 р. Весь [illegible] Темзи залитий водою. З Амстердаму приходять вістки, що вода [illegible] [illegible] та Ольденбург. З Італії йдуть телеграми про землетрус в околиці Монте Аміято та місцевостях Аббадії та Сан-Сальваторе. 100 домів [illegible], а троє осіб убитих. Температура [illegible], хоча легке, радіо-години продовжуються. З Неаполя пишуть, що лава у Везувії [illegible] дуже високо, так, що кратер [illegible], який мав уже 1925 р. Одночасно через Льондон приходять телеграми про землетрус в Персії, провінції Корасан, де два села [illegible]. Чимало вбитих та ранених. Сотки людей ночують під голим небом. Також у Сан-Франціско відчули незначний землетрус.

— **З святочних трагедій.** У Збоїсках під Львовом, купець Иосиф Ейзенберг, що прийшов на свята до свого товариша Стефана Луцишина, взяв зі столика револьвер і по необережности потягнув. Луцишин упав трупом на місці. Ейзенберг з хати втік і до нині його не найдено.

— **З кріминальної хроніки.** У стрийській палату, на місце, яке носить місцева назва „кутиком самогубців", відстрілив себе [illegible] один молодець, 18-літній машиновий [illegible], Іван Гуняк. Причина: постійна ворожнеча його родичів, які від трьох літ не живуть зі собою. — Арештували у Львові селянку Корпасевичеву, зі села Кустова під Перемишлем за те, що 11 літ тому вбила свого мужа та закопала. Тайну цю виявила дочка, яка дізналась про це від [illegible], довіряючи матері. Корпасевичева призналась до злочину, не жалуючи свого вчинку тому, що її муж був п'яком. Убивши та закопавши чоловіка в 1914 р. вона пустила по селі звістку, що він виїхав до Росії.

— **Шпигунські містерії.** У Варшавській політичній поліції арештували аспіранта Павловського, який був радянським комісарем і грав ролю у „чесзвичайці". Він вступив до польської армії і дійшов до офіцира-аспіранта. В польській політичній поліції він вів протикомуністичну діяльність. Дійшов до таких вершин, що належав до найблищої сторожі президента держави і сидів у театрі у цій самій ложі.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Канц. Лютер іще не творить уряду.

Канцлер Лютер був 9. І. на авдієнції у президента. През. Гінденбург іще не поручив йому утворення уряду. В політичних колах кажуть, що це не значить іще начеб Лютер не мав одержати цієї місії. Гінденбург зажде ще кілька днів, бо тепер деякі фракції ухвалять рішення, які пояснять їх становище відносно великої коаліції.

Балканський пакт безпеки

„Дейлі Мейл" повідомляє, що Греція прийняла предложення Югославії в справі заключення пакту безпеки на Балкані. Коли теперішні грецько-югославянські переговори будуть устійнені, скличуть небаром окрему конференцію для уложення пакту безпеки на Балкані.

Французькі соціялісти проти участи в уряді.

Народній конгрес французьких соціялістів, що почався 10. І., 1769 голосами заявився проти участи соціялістів в уряді, а 1306 за участю.

З життя товариств і установ.

Загальні Збори „Союза Українок".

Для кожного, хто цікавиться нашим громадянським життям і його організаційними проявами, річні загальні збори „Союза Українок" є інтересною картиною всесторонньої і успішної діяльности нашого жіноцтва. Також і останні Заг. Збори нашої краєвої жіночої централі, які відбулися 6. грудня м. р. у Львові, були переглядом праці українського жіноцтва за останній рік. Можемо сміло сказати, що — не зважаючи на всі перепони зовнішнього і внутрішнього характеру — пільний доробок, з яким Головний Виділ „Союзу Українок" прийшов перед Загальні Збори, слід назвати вдоволяючим.

Збори відкрила голова Тов-а п. Олена Шепарович і в президію зборів запрошувала п. сенаторку Левчанівську, редакторку „Жіночої Долі" п. Кисілевську і п. Будзиновську, що й проводила нарадами. Секретарювала п. Пастирська. Сідзували

Комедіянти.

Покінчений в днї 3. н. м. XX-тий конгрес П. П. С., апробуючи вступлення пепесівців до правительственної коаліції, себ-то явно, безповоротно й рішучо перейшовши на „той бік добра і зла", про людське око виніс між иншим резолюції про напрямні в справі політики у відношенні до „кресів". А саме в загальній резолюції в справі внутрішньої політики стрічаємо між иншим домагання щодо введення в життя конституції з 17. березня 1921 у всіх її постановах, а особливо в тих, що торкаються прав національних меншостей — та щодо виборення територіяльної автономії для меншостей, що заселюють суцільні простори.

В „спеціяльній" ухвалі, що торкається „кресів", маємо теж деклaративну резолюцію, яку годиться подати в цілости:

„Стоючи на ґрунті права кожного народу до незалежности і потверджуючи під тим оглядом в повному обемі ухвали попереднього конгресу ППС, — Конгрес іще раз підкреслює становище партії, яка вважає успішну розвязку квестії головно т. зв. східних земель в свободолюбному дусі (w duchu wolnościowym) справою першорядної ваги для держави, демократії і соціялізму.

Конгрес доручує УППС. (управі ППС.), щоби далі розвивала якнайенергічнійшу боротьбу за автономію просторів Річпосполитої, заселеними суцільними масами Білорусинів і Українців, та ставала в обороні часто нарушуваних прав національних меншостей, в обороні перед надужиттями поліції й адміністраційних властей. Всі установи демократичного льокального самоврядування повинні бути заведені негайно. В неминучій соймовій дебаті над соціялістичним проєктом територіяльної автономії для земель з переважаючим українським населенням — наші посли повинні використати всі конституційні засоби з метою перевести проєкт.

Конгрес протестує проти постійного упосліджування населення окраїн в обсязі шкільництва, головно білоруського й українського населення; домагається негайного створення Українського Університету у Львові. Конгрес уважає утраквістичну шкільну систему шкідливою й противконституційною, бо кожний нарід має право до розвитку власної культури, до власної школи.

Конгрес доручає кермуючим органам партії, щоби старалися вдержувати якнайтісніший звязок із соціялістами національних меншостей з метою вести спільну боротьбу з реакцією і шовінізмом — польським і національних меншостей".

Читаючи ці загальні й „спеціяльні" постанови деклaративно необовязуючого характеру в національній справі, робиться сумно й ніяково. Чиж пепесівські ухвали в принціповій квестії, в питанні про незалежність кожної нації, не нагадують гомінкого „вплоть до отділєнія" російських комуністів? І чи польські соціялісти таксамо не піддержують наших змагань до незалежности, починаючи від збройного виступу А. Гавзнера на чолі „Бемаків" в 1918 р. до нинішнього дня, як російські комуністи піддержували наше „відділення" від Росії? Одначе заки прийде колись, очивидно в далекій будуччині, до реалізації незалежности українського народу, пепесівці виставляють постулят автономії для „національних меншостей", що заселюють суцільні простори. Що розуміти під „суцільними просторами", довідуємося з їх проєкту територіяльної автономії для земель заселених українським народом. Отже західні повіти Сх. Галичини з Лемківщиною, Холмщина й Підляша — на основі того проєкту — не належать до українських „суцільних просторів". Одначе навіть цей автономічний постулят пепесівців є наглядним комедіянством. Конгрес доручує управі партії далі вести боротьбу за автономію просторів, заселених суцільними масами Українців і Білорусинів. Отже здавалось би, — і таке враження має ця постанова викликати за кордоном, — що пепесівці ведуть завзяту боротьбу за ту автономію. Тимчасом це звичайна комедія, бо крім внесення нешкідливого законопроєкту, який спочиває в конституційній чи иншій комісії сойму, й пальцем не рушено для здійснення цього пепесівського постуляту. Тяж ППС. розпоряджає розмірно великою пресою, політичними й професійними орґанізаціями, при кожній нагоді пускає в рух свою аґітаційну машину, виводить маси на вулиці, кермує страйками, робить натиск на уряд. Словом — ППС розпоряджає великими впливами в уряді і поза ним. Але чи хоч раз пепесівці в якійнебудь справі що торкається „національних меншостей" кинули на вагу свій вплив, чи хоч раз заапелювали до мас, чи важилися серйозно поставити якунебудь справу на денний порядок? Ні ніколи!

В теорії, для замилення очей, для викликання відповідного враження за кордоном, — вони стоять „на ґрунті права кожного народу до незалежности", але в практиці вони стоять на ґрунті безправства, поневірки, гноблення непольських народів. Бо чиж пепесівці не голосували за „правами" української й білоруської мови в уряді, суді і т. д.? Чи вони на практиці не піддержують політику реакційної ендеції на „кресах", чи їх голосами не ухвалено в користь дідичів і кольоністів „земельної реформи", чи вкінці вони не піддержують військового осадництва на „кресах".

Конгрес виступає проти надужить поліції, адміністрації й „утраквізації" українського й білоруського шкільництва і — очевидно — протестує проти „упосліджування населення окраїн" і т. д. Як легко, делікатно, просто шовково те все сказано. „Надужиття" поліції й адміністрації. Таж в цілому світі, навіть в найкультурнійших державах маємо до діла з „надужиттями" поліції й адміністрації. Але тут йде не про „надужиття", тільки про подібно вироблену систему гноблення, винищування, експльоатації й екстермінації, про закорінений режім, якого діяльними співучасниками є панове, що називають себе польськими соціялістами.

І тому їх комедіянство є тим більше огидне, осоружне й неетичне. Ендеки зі своїми „орґанізаціями народовими" кажуть ясно: хочемо вас всіх довести до жебрачої торби, хочемо вас окутати кромішньою тьмою. Хочемо з вас висмоктати всі жили, витиснути всі життєві соки — і тоді або вас стравимо, або знищимо духово й фізично. Ту саму програму в практиці ісповідують пепесівці, але в теорії вони — як блазни — вбирають на себе давілочки всяких свободолюбних фраз, грають нікчемну комедію на те, щоби нею закрити діяльність чорної сотні. Але скінчиться конгресова чи яканебудь инша вистава цркового характеру, і вони вертають до тієї самої ролі, що й їх союзники зпід стягу Ст. Грабского.

НА КАРНАВАЛ
найбільший вибір жіночих матеріялів поручає
по дуже знижених цінах
ФІРМА
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька 10.

Довкола „національних меншостей".

Ю. Чічерін в свято і в будень. — Московський уряд не цікавиться справою Українців і Білорусинів під Польщею. — Каламутні хвилі біля справи українського університету. — „Характеристична відповідь" пос. П. Васильчука.

Представник паризького „Матен-а" і копенгагської „Політікен" мав нагоду розмовляти з радянським комісарем закордонних справ Ю. Чічеріним на тему польсько-більшовицького зближення. Те зближення — на думку Ю. Чічеріна — є конечністю. Тоді здивований розмовець вказав п. комісареві на славянські меншости в Польщі:

„Так, але чи справа славянських національних меншостей в Польщі, меншостей, які мабуть тяготіють до Росії, не є все постійною точкою тертя між обома державами?"

На те Чічерін:

„Маю надію, що польський уряд своєю ліберальною політикою дозволить нам просто відійти від тих справ, не цікавитися ними. Зрештою, вже тепер московський уряд не цікавиться справами тих меншостей; ту справу полагодить будуче покоління, а... будуче покоління хіба не є стороною, що заключує договори"...

А вжеж, хто заключив ризький трактат і перерізав живе тіло українського й білоруського народу, не буде цікавитися справами „національних меншостей" в Польщі і може зовсім спокійно передати їх грядучим поколінням.

— Справа „українського високого шкільництва", заініціована Ст. Грабским і Ром. Стольким, як Марко по пеклу товчеться по польській пресі перед... заходами в справі здобуття Польщею закордонної позички. АВ. (Агенція всходня) подає, що

„24. ц. м. мають відбутися польсько-українські переговори в справі орґанізації українського університету. Переговори мають вестися на основі елаборату комісії, зложеної з представників (?!) українського громадянства під проводом проф. Р. Смаль-Стоцкого, яка має означити орґанізацію і осідок університету. Наради комісії визначені на 6. ц. м., відложено ізза уніятських свят".

Яснійше про це сповіщає орган Ст. Грабского „Слово Польске":

„У міністра Ст. Грабского зявилася делеґація руських професорів і просила, щоби наради, які мали розпочатися 4. ц. м., відложити з огляду на припадаючі тепер уніятські свята. Мін. Грабский прихилився до того бажання і розпочаття нарад призначено на день 24. січня".

Розуміється, все це — тільки „багато галасу знічевя". Ніяка делеґація „руських" професорів не являлася у мін. Грабского. Ясно, що й не можуть відбутися ніякі наради з професорами, доки нема означеного в законній дорові осідку і розміру українського університету. Українські професори є дисциплінованими членами свого громадянства і ясно, що вони не підуть на вудочку п. Грабского. Розуміється, така нарада може відбутися тільки з відпоручниками Української Парл. Репрезентації з метою означити розмір і осідок університету для внесення до сойму відповідного законопроєкту, після чого прийде черга на професорів.

— З нагоди Нового Року по нов. стилю варшавський „Курер Польскі" помістив широку анкету, заступлену державними й соймовими головачами, на тему теперішнього положення сучасної Польщі і виглядів на будуче. З українських послів взяв участь в тій анкеті дійсний керманич „Селянського Союзу" пос. Павло Васильчук. На запит про відношення Українців до польської держави, відповів він:

„Відношення Українців до польської держави поправиться (się poprawi), коли держава зревідує своє відношення до української меншости. Бо прецінь Українці не є ворогами незалежности Польщі".

В деяких польських колах, особливо пепесівських, уважають відповідь посла П. Васильчука „дуже характеристичною".

Памятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист у долі дітвори!!

„Національні діячі" Мадярщини.

Фальшиві гроші на реставрацію мадярської монархії. — Відкриття фальшівників. — Участь мадярських аристократів у „патріотичному ділі". — Кн. Віндішґрец. — Державні достойники фабрикантами банкнотів. — Політичні наслідки афери.

Черговою, нечуваною дотепер сенсацією в цілому світі є справа фальшування французьких банкнотів на Мадярщині. На чолі фальшівників стояв князь Людвик Віндішґрец і багато инших мадярських аристократів та політичних діячів. Всі вони твердять, що допускалися фальшування тисячуфранківок з „патріотичних мотивів", та всі фальшиві банкноти обертали на „патріотичну роботу", точніще на реставрацію монархії. Ця „патріотична робота" мадярських магнатів тяглася довго, а здемаскування її слід завдячити виключно випадкові.

Історія відкриття скандалу представляється більше-менше ось як: Перед кількома тижнями зголосився до одного з гаґських банків мадярський полковник Янковіч та побажав виміняти тисячуфранковий банкнот. Директор банку пізнав, що банкнот фальшивий. Янковіча арештували. Виявилося, що Янковіч мешкав у першорядному готелю голяндської столиці разом з якимсь Маршовским. Янковіч мав документи дипльоматичного курєра, а його валізи були опечатані печатками мадярського міністерства закордонних справ. Поліція все одно ті куфри відпечатала і знайшла там 11 міліонів фальшивих тисячуфранківок. Про історію довідався Париж та зажадав видачі обидвох виновників. Голяндія відмовила та почала сама робити доходження. Янковіч притиснений до муру виявив багатьох своїх спільників.

Франція, як найбільше пошкодована, вислала своїх агентів до Будапешту для слідства. Мадярський уряд зразу не дуже йшов на руку французьким агентам. Одначе під напором Франції мусів податись та направити справу на належний шлях.

Вступне слідство виявило, що властивим фальшівником банкнотів був проф. будапештенського університету Мешарос, що вже давнійше займався підробльованням чеських корон і югословянських динарів. За те його арештували були у Відні. Одначе Мешароса в Будапешті не найшли. Далі арештувала поліція камердінера кн. Віндішґреца Каспара Ковача, потім княжого секретаря д-ра Дезідерія Раба. По них арештовано й самого князя Людвіка Віндішґреца. Цей останній дізнавшися про зізнання Янковіча зложені ним в Газі, не скривав нічого, але признався, що брав участь у фальшуванню банкнотів і назвав багато визначних мадярських політичних діячів, що були вмішані в цю справу. Між ними є міністер гонведів ген. Чакі, директор державної поліції д-р Емері Надоші, б. премієр Телекі, барон Зиґмунд Перенїй, міністер освіти граф Куно Клебельберґ і провідник мадярських фашистів Юлій Ґомбеш і кільканайцять правих послів.

Самі назви осіб доказують, що в тому патріотичному ділі приймали участь не якінебудь шантажисти, але сама родовита шляхта, самі найзавзятійші монархісти та непримиримі леґітимісти. Ініціятором і найбільшим махером цілого підприємства був князь Віндішґрец.

Сам князь Віндішґрец уродився 1882 р. в Кракові, де його батько був командантом корпусу. Перед війною був він дідичним членом мадярської палати панів, був начальником одної секції в міністерстві закордонних справ, був шамбеляном і тайним радником цісаря. Родина Віндішґреців посвоячена з домом Габсбурґів. Один з них був жонатий з внучкою цісаря Франца